

ကညီသးစၢ်ကရၢ
တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကၠၢ်ဂီၤဒီးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်

Constitution
of
Karen Youth Organization

တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်တဘျုးအံၤဘၣ် တၢ်ပၢ်ဂၢၢ်ပၢ်ကျၢၤအိၤဖဲ မုၢ်နံၤ (၁၉/၅/၂၀၀၅)နံၤ ဂီၤခီ(၁၀:၁၅)န့ၣ်ရံၣ်ဆၢကတီၢ်

လၢ

ကညီသးစၢ်ကရၢခိၣ်ကရဲး(၃)ဘျီတဘျီတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တက်တီးလော့ညါ

တက်ကရါကရိဒုးအိတ်ထီၣ် ကညီသးစာ်ကရါအံၤ အိတ်ဒီးအတၢ်ကွၢ်စိဒ်သိး ကညီသးစာ်တဖၣ် အတၢ်အိတ်မူကလဲထီၣ်လဲထီၣ် ဂၤထီၣ်ပသီထီၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂၤ၊ ကကတီးဒီးမၤထီၣ်အပူၤကလုာ် အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအဂီၢ်မ့ၢ်ဂၤ၊ သးစာ်တဖၣ်အတၢ်အိတ်မူညါ ကမ့ၢ်ကန့ၢ် ဒီးကအိတ်ကုာ်အိတ်ပူၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂၤဒီးဒုးအိတ်ထီၣ်သးစာ်လၢအအံၤအပူၤကလုာ်လၢက့ၤအဘၣ်အပူၤကအိတ်ထီၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂၤန့ၢ်လီၤ။

အဆၢဒိတ်(၁) ကညီသးစာ်ကရါ

အဆၢဖိ(၁)ကရါအမံၤ

ကရါအံၤတၢ်ကကိးအမံၤလၢ-

- (က)ကညီကိၣ် “ကညီသးစာ်ကရါ”
- (ခ)ပယီၤကိၣ် “ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး”
- (ဂ)အဲကလံးကိၣ် “Karen Youth Organization”

အဆၢဖိ(၂)ကရါဆီလီၤသးတၢ်လီၢ်

- (က) ကရါအံၤတၢ်ကရါကရိထီၣ်အီၤလၢ ကီၢ်သူလုၤဒီး ကီၢ်ပယီၤအပူၤ၊ အချၢတၢ်လီၢ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ။
- (ခ) ကရါအံၤအလီၢ်ခါၣ်သးန့ၢ် အိတ်ဝဲဝဲ ခုၣ်အံၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရါ အလီၢ်ခါၣ်သးအိတ်အလီၢ်န့ၢ်လီၤ။

အဆၢဖိ(၃)ကရါအနီၣ်တယၢ်

ကရါအနီၣ်တယၢ်မ့ၢ်ဒ်လၢအသိးလီၤ။

- (က) လီၢ်ခါၣ်သးပတီၢ်ကညီသးစာ်ကရါအနီၣ်တယၢ်အထီအိတ်ဝဲ(၇')ဒီးအဒိတ်ပယီၤအိတ်ဝဲ(၄')လီၤ။
- (ခ) ကီၢ်ရှၢ်ဒီးကီၢ်ဆၢပတီၢ်ကညီသးစာ်ကရါအနီၣ်တယၢ်အထီအိတ်ဝဲ(၅')ဒီးအဒိတ်ပယီၤအိတ်ဝဲ(၃')လီၤ။

ကရါအနီၣ်တယၢ်အကုာ်အဂီၢ်

- (က) ကရါအနီၣ်တယၢ်န့ၢ်အိတ်ဒီးအလွၢ်(၄)ကလုာ်လၢအမ့ၢ်(၁)အဂီၢ်(၂)အဝါ(၃)အလါဟ့(၄)မ့ၢ်ခိၣ်လွၢ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ။
- (ခ) ကရါအနီၣ်တယၢ်လၢစုထွဲသၢပူၤခံပူၤန့ၢ်အလွၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်(၁)အဂီၢ်(၂)အဝါ(၃)အလါဟ့တဖၣ်အိတ်ဝဲဒ်အထီတၢ်ချးအသိး ပုၤသိးသိးန့ၢ်လီၤ။

ကညီသးစၢ်ကရၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီၣ်လီၤတၢ်သျှါခိၣ်သ့ၣ်

- (ဂ) ကရၢအနီၣ်တယၢ်လၢစုစ့ၣ်သၢပူတပူအဖီလၢတၢ်အလွၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲအလၢလီၤ. အဖီခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဟဲထီၣ်သီတခါဒီးမ့ၢ်ယဲၤဂီၤ(၉)ယဲၤ. မ့ၢ်ဟဲထီၣ်သီအဖီခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးကျိၣ်ဒီးကွၢ်(၂)ဖျါဒီးဆၢအဝါတဖိးန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) မ့ၢ်ဟဲထီၣ်သီအဒိၣ်တၢ်တၢ်(အချင်းဝက်)န့ၣ်အိၣ်ဝဲ(၆)စုမ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ.
- (င) ကျိၣ်ဖးဖိအကစီၤထီၣ်ထီၣ်အိၣ်(၈)စုမ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပနီၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤသး

- (က) အလွၢ်ဂီၤမ့ၢ်ယဲၤ(၉)ယဲၤန့ၣ်ကပြီၤထီၣ်ဝဲတခါဒ်အတၢ်ချးပုၤသိးသိးလီၤ.
- (ခ) ကျိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢအလွၢ်ဂီၤမ့ၢ်ယဲၤ(၉)ယဲၤအခါဒ်သးလိလိဒီးလၢကျိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ဆၢအဝါအိၣ်တဖိးဒီးကွၢ်(၂)ဖျါဒ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဂၤဃာ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

အလွၢ်တဖၣ်အခိၣ်ပညီ

- (က) ကရၢနီၣ်တယၢ်အလွၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဒုသးဒု
- (ခ) အဝါမ့ၢ်တၢ်စီတၢ်ဆ့ၣ်.
- (ဂ) အလၢဟ့မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ဆ့ၣ်သးဂၤ,တၢ်အိၣ်ကးအိၣ်ပုၤ
- (ဃ) မ့ၢ်ခိၣ်အလွၢ်မ့ၢ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပနီၣ်အလွၢ်ဒီးအခိၣ်ပညီ

- (က) ကွၢ်ကဆီမဲအဝါဒီးကျိၣ်ထူအလွၢ်ဘီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီဒီးကလၢ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးတၢ်ဃုတၢ်ဖိးအပနီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) အလွၢ်ဝါဆၢတဖိးန့ၣ်မ့ၢ်ကညီသးစၢ်ဒီးတကလၢ်အတၢ်ကပီၤကဲၤကပြီၤကပြီၤအပနီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) မ့ၢ်ဟဲထီၣ်သီဒီးအလွၢ်ဂီၤမ့ၢ်ယဲၤ(၉)ယဲၤန့ၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကညီဒီးကလၢ်ခါဆူညါအတၢ်ကဲၤကပြီၤကပြီၤန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၄)ကရၢအတၢ်စပနီၣ်(KYO Logo)

ကညီသးစၢ်ကရၢအခိၣ်ပညီစံးတၢ်န့ၣ်

- (၁) ဆၢတဖိး ခါဆူညါအဂီၢ်စၢၤသ့ၣ်သီတဖၣ်ကဖျါဃံလၢ,ကပြီၤကပြီၤဒ်ဆၢတဖိးအံၤအသိး
- (၂) ဘုချၢ် ကဟံးန့ၣ်မ့ၢ်ကျိၣ်ဝဲကွၢ်ခိၣ်တဃာ်လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးဝံၤဒီးတကတီၢ်ဃီတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤဆဲးဖိကဟ့ၣ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤအပူၤကသ့န့ၣ်လီၤဟံၣ်ဖျါမၤသကိးတၢ်
- (၃) တဃီၤစံၣ်ချဲအလွၢ် အလွၢ်တခါအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်သိးဖဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,တၢ်ထံၣ်တၢ်ကွၢ်စိ,တၢ်ပညီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တတုၤထီၣ်ဘးဒ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါသ့ၣ်တဖၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢဘၣ်မၤပုၤထီၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ.

အဆင့်(၅)ကရားအတိတ်ပန် (KYO Seal)

- (က) အကွက်အရိုးမရှိအကဝါ
- (ခ) အချင်းတိုင်း(Diameter)အချင်း(၂")
- (ဂ) ကျိန်အမဲသတ်ဘတ်တင်ဂါ၊ဗတ်အီလာကွဲ၊ဘီးဆာထာန်သး(၂)ဖျာန်န့လီ
- (ဃ) ကျိန်အဖီခိန်ကွဲ၊ခဲဖျာန်အဘာန်စာဆာန်အိတ်တဖျာန်လီ
- (င) ဆာန်အဖီခိန်ဒီးကွဲ၊ခဲအကပ၊အိတ်ဒီးလံာ်ဖျာန်လ၊အမာ် “ပယူပပို” ”ပယံပရီ” ”ပုယူပုယုင်” တဖျာန်လီ
- (စ) တာ်အကွီခဲအဘာန်စာ၊အဖီခိန်တပလံာ်ကွဲ၊အသးလ၊ “ကညီသးစာ်ကရား(လီာ်ခါာ်သး)” ဒီးအဖီလံာ်တပလံာ်ကွဲ၊အသးလ၊ “Karen Youth Organization (Central)” လီ

အဆင့်(၂)

ကရားအသန့ခိန်သ့တဖျာန်

အဆင့်(၆) ကရားအတိတ်ပညိန်

- (က) ကအိန်ဖျာန်ထီာ်န့၊အဲာ်ကလုာ်သးစာ်တဖျာန်လ၊ကလုာ်ဒိန်မိန်ကရံာ်စံာ်တပာ်ဆာ၊အဂီာ်
- (ခ) တာ်အိန်ဆုာ်အိန်ချ့၊တာ်ကုာ်ဘာ်ကုာ်သ့၊တာ်တြီဆာ၊ကသံာ်မုာ်ဘီး၊တာ်ကတီးကွာ်ထွဲန့ဆာ်ခိန်ဃာ၊ဒီး ပု၊တဝ၊တာ်ဂု၊ထီာ်ပသီထီာ်တမ၊တဖျာန်တာ်ကဒုးလိာ်ထီာ်ဖးထီာ်အီးဒ်သိးကညီသးစာ်တဖျာန်အတာ်အိန်မုာ်ကဂု၊ထီာ်ပသီထီာ်အဂီာ်
- (ဂ) ကညီသးစာ်တဖျာန်ကသ့ကတီးပ၊ဗတ်ဒီးဃုသ့ညါအပု၊ကလုာ်အတာ်ဆဲးတာ်လ၊အဂီာ်
- (ဃ) ကဟ့ာ်တာ်သ့ညါဘာ်ဃးနီာ်ခိ၊နီာ်သးဒီးတာ်သကဲးပဝးဒ်သိးကညီသးစာ်တဖျာန်အတာ်အိန်မုာ်ကလဲ၊ထီာ်လဲ၊ထီာ်အဂီာ်
- (င) တာ်ဒုးလိာ်ထီာ်ဖးထီာ်ခုာ်အဲာ်ယုာ်ကရားမိာ်ပုာ်အတာ်န့ကွဲ၊သန့၊တာ်မ၊တာ်ရဲာ်တာ်ကွဲ၊တဖျာန်အဖီခိန်ကမ၊စာ၊ဝဲလ၊တာ်သ့ဆုာ်သးဂဲ၊ပု၊အဂီာ်

အဆင့်(၇) ကရားဖိတဖျာန်အတာ်တုာ်ခိန်ဟံးသး

ကရားဖိတဖျာန်ကဘာ်ဒိကန့မ၊ထွဲဝဲ ကညီသးစာ်ကရားအကျဲသန့ဒီးအတာ်မ၊အကျဲတဖျာန်မုာ်ဂု၊တာ်သိာ်တာ်သိတာ်ဘျ၊တဖျာန်မုာ်ဂု၊မုာ်ဒါလ၊တာ်ဟ့ာ်လီ၊အီတဖျာန်မုာ်ဂု၊ လ၊တာ်ယုးယိာ်ဟံးကဲအပု၊ကျဲ၊မုာ်ဆုာ်န့လီ

အဆင့်(၈)ကရားဖိအတာ်အာ်လီအီလီ

- (က) ယအာ်လီယသးလ၊ ယကပာ်ဆာ၊ထီဒါကွာ်သးမိစိရိပဒိန်ဒီး ထံကီာ်ပဒိန်လ၊ ဖိာ်ဂါဗတ် ကလုာ်ဒိန်စိသန့ဒီး ဆိာ်တာ်မ၊နု၊ကညီတဖျာန် တာ်တာ်ဖျ၊ဖျ၊န့လီ
- (ခ) ယကတီဒီးယပု၊ကလုာ်၊ ယတာ်ပာ်ဆာ၊ယခိန်ယန့တာ်စိယသးဒီး တယိးကဒါဘီလု၊တကု၊ဘာ်
- (ဂ) ယကဟ့ာ်လီသးဒီးမ၊တာ်ပာ်ဆာ၊လ၊တာ်သးဒုး၊ တာ်သးစွံကတု၊ တု၊တာ်ပာ်ဆာ၊မ၊နု၊တာ်တစုလီ

အဆၢဒိၣ်(၃) ကရၢဖိတဖၣ်

အဆၢဖိ(၉) တၢ်ကဲထီၣ်ကရၢဖိ

- (က) ပုၤလၢအဲၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤဆူကညီသးစာကရၢပုၤတၢ်လၢလၢန့ၣ် ကဘၣ်ပတံထီၣ်အဲၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤဝဲအဂ့ၢ်ဆူဒူသဝီ,ကီၢ်ဆၢ
ကီၢ်ရှၢ, လီၢ်ခါၣ်သးကညီသးစာကရၢတခါခါလၢအဘူးဒီးအိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကီၢ်သ့ၣ်လၢပတံထီၣ်ကဝီၤဒီးကီၢ်ပယီၤအပူၤ/အချၢ ကလုာ်မတၢတဖၣ်,တၢ်ဘၢမတၢတဖၣ်,မုၢ်ခါတဖၣ်ပုၤလၢအတူၢ်လီၢ်ဒိကန့ၣ်
မၤထွဲကညီသးစာကရၢအတၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢတဖၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်ကရၢဖိသ့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ပုၤလၢအသးန့ၣ်ပုၤထီၣ်(၁၅)န့ၣ်တၢ်(၃၅)န့ၣ်တဖၣ်မုၢ်မုၢ်ဂၤ,ခါမုၢ်ဂၤကဲထီၣ်ကရၢဖိသ့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၁၀) တၢ်ဟံပနီၣ်ကရၢဖိ

ပုၤတၢ်လၢ ပတံထီၣ်ဝဲလၢကဲထီၣ်ဘၣ်ကညီသးစာကရၢဖိတဂၤန့ၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်ဒိကရၢဖိတဂၤအသိးသ့ဝဲဒိဖျိ ကရၢလၢအပတံ
ထီၣ်ဝဲအပၤဆၢတၢ်ကမံးတံတၢ်အိၣ်ဖျိအတၢ်ဆၢတံၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၁၁) ကရၢဖိအလဲ

- (က) ပုၤလၢအန့ၣ်လီၤဆူကရၢပုၤတၢ် န့ၣ်လီၤကရၢအလဲမုၢ်ဝဲပယီၤ(၁၀၀)ဘး(မ့တမ့ၢ်)စ့ယီၤ(၄)ဘးန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကရၢဖိတဂၤအဂီၢ် ကိးန့ၣ်ဒီးကရၢဖိအလဲမုၢ်ဝဲပယီၤ(၅၀)ဘး(မ့တမ့ၢ်)စ့ယီၤ(၂)ဘးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ်(၄) တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကွၢ်ဂီၤ

အဆၢဖိ(၁၂) ကညီသးစာကရၢသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအကုၢ်အဂီၢ်

ကညီသးစာကရၢအံၤ ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအိၣ်လၢအသိး တပတီၢ် ဘၣ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- (က) နူသဝီကညီသးစာကရၢ
- (ခ) ကီၢ်ဆၢကညီသးစာကရၢ
- (ဂ) ကီၢ်ရှၢကညီသးစာကရၢ
- (ဃ) လီၢ်ခါၣ်သးကညီသးစာကရၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီသးစာကရၢဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ် နူသဝီ,ကီၢ်ဆၢ,ကီၢ်ရှၢ,လီၢ်ခါၣ်သး တဆီဘၣ်တဆီန့ၣ်လီၤ.
လီၢ်ခါၣ်သးဒီးကီၢ်ရှၢပတီၢ် ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံအပူၤ ပိာ်မုၢ်ကဘၣ်ဟံပနီၣ် အစၢကတၢ်(၃)ဂၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ဆၢအပတီၢ် ပၤဆၢတၢ်
ကမံးတံအပူၤ ပိာ်မုၢ်ကဘၣ်ဟံပနီၣ်အစၢကတၢ်(၂)ဂၤ ဒီးနူသဝီအပတီၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံအပူၤ ပိာ်မုၢ်အဆၢကတၢ် ကဘၣ်ဟံပနီၣ်
(၁)ဂၤန့ၣ်လီၤ. သးစာကရၢအဂီၢ်တၢ်ကဟံပနီၣ်ကရၢန့ၣ်လီၤ. လီၢ်ခါၣ်သးပတီၢ်ပုၤဟ့ၣ်ကုၢ်တၢ်ကရၢဖိကအိၣ်ဝဲ(၃)ဂၤ ဒီးကီၢ်ရှၢ,
ကီၢ်ဆၢ,နူသဝီပတီၢ်ပုၤဟ့ၣ်ကုၢ်တၢ်ကရၢဖိကအိၣ်ဝဲ(၂)ဂၤစ့စ့န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ(၁၃) နှုသဝီ ပတီကညီသးစာကရ၊တၢ်ဆီလီကုၢ်ဂီၤ

နှုသဝီအပတီၢ်ကညီသးစာကရ၊ဘၣ်တၢ်ကရ၊ကရိထီၣ်အီၤလၢပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်(၅)ဂၤအဖျါလၢလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

- (၁) ကရ၊ခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၂) နဲၣ်ခွဲၣ် (၁)ဂၤ
- (၃) တၢ်ကရ၊ကရိမူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၄) တၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤတၢ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၅) ပုၤဂ့ၢ်ဝီမူဒါခိၣ်(တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့/တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ/တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ/တၢ်လိာ်ကွဲ) (၁)ဂၤ

အဆာဖိ(၁၄) ကီၢ်ဆၢပတီၢ်ကညီသးစာကရ၊တၢ်ဆီလီကုၢ်ဂီၤ

ကီၢ်ဆၢပတီၢ်ကညီသးစာကရ၊တၢ်ကရ၊ကရိသ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်(၇)ဂၤအဖျါလၢလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

- (၁) ကရ၊ခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၂) နဲၣ်ခွဲၣ် (၁)ဂၤ
- (၃) တၢ်ကရ၊ကရိဒီးရၢလီၤသန့မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၄) တၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤတၢ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၅) ပုၤဂ့ၢ်ဝီမူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၆) ပုၤပၤစု (၁)ဂၤ
- (၇) ပုၤသမံသမိးစုစရီ (၁)ဂၤ

အဆာဖိ(၁၅) ကီၢ်ရဲၣ်ပတီၢ်ကညီသးစာကရ၊တၢ်ဆီလီကုၢ်ဂီၤ

ကီၢ်ရဲၣ်ပတီၢ်ကညီသးစာကရ၊တၢ်ကရ၊ကရိသ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်(၉)ဂၤအဖျါလၢလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

- (၁) ကရ၊ခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၂) ကရ၊ခိၣ်(၂) (၁)ဂၤ
- (၃) နဲၣ်ခွဲၣ် (၁)ဂၤ
- (၄) နဲၣ်ခွဲၣ်သဃဲး (၁)ဂၤ
- (၅) တၢ်ကရ၊ကရိဒီးရၢလီၤသန့မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၆) တၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤတၢ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၇) ပုၤဂ့ၢ်ဝီမူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၈) ပုၤပၤစု (၁)ဂၤ
- (၉) ပုၤသမံသမိးစုစရီ (၁)ဂၤ

အဆၢဖိ(၁၆) လီၤခၢၣ်သးပတီၢ်ကညီသးစာ်ကရၢတၢ်ဆီလီၤက့ၢ်ဂီၤ

လီၤခၢၣ်သးပတီၢ်ကညီသးစာ်ကရၢတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၣ်(၁၁)ဂၤဒ်အဖျါလၢလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

- (၁) ကရၢခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၂) ကရၢခိၣ်(၂) (၁)ဂၤ
- (၃) နဲၣ်ခွဲၣ် (၁)ဂၤ
- (၄) နဲၣ်ခွဲၣ်သး(၁) (၁)ဂၤ
- (၅) နဲၣ်ခွဲၣ်သး(၂) (၁)ဂၤ
- (၆) တၢ်ကရၢကရိဒီးရၢလီၤသန့မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၇) တၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ဃၢဒီးပုၤတၢ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသိထီၣ်မူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၈) ပုၤဂ့ၢ်ဝီမူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၉) သိၣ်မံၤဂ့ၢ်ဝီမူဒါခိၣ် (၁)ဂၤ
- (၁၀) ပုၤပၤစု (၁)ဂၤ
- (၁၁) ပုၤသမံၤသမိးစုစရီ (၁)ဂၤ

**အဆၢဒိၣ်(၅)
ကရၢဖိအမူဒါဒီးအခွဲးအယၢ်တဖၣ်**

အဆၢဖိ (၁၇) ကရၢဖိအမူဒါ

- (က) ကရၢဖိတကၤလၢလၢ ကဘၣ်ဒိကန့ၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ သးစာ်ကရၢ ဆီလီၤပာ်လီၤအီၤတဖၣ်လီၤ.
- (ခ) မူဒါတၢ်မၤလၢ သးစာ်ကရၢဟ့ၣ်လီၤတဖၣ် ကဘၣ်ကျဲးစးမၤပဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) သးစာ်ကရၢကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ် ကဘၣ်ဃုမၤလိသ့ၣ်ညါအသးဒ်သိးအတၢ်ထံၣ် အတၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အပတီၢ် ကထီထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၁၈) ကရၢဖိအခွဲးအယၢ်

- (က) ဝဲသးစာ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အကတီၢ် ကရၢဖိလၢအဘၣ်ထွဲကိးဂၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကမံးကတီၢ်တၢ်လၢတၢ် သဘျၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကဃုထၢထီၣ်ပုၤဒီး ကဒီးဃုထၢအသးဝဲ ကရၢဘၣ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကဆၢန့ၣ်တၢ်ဒီး ကဟ့ၣ်တၢ်ဖးဝဲ ကရၢဘၣ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကပဲၣ်ဖးနီၤဖးကရၢအတၢ်ဂံၢ်ဆုၣ်/အတၢ်ဂံၢ်စာ်တဖၣ်ဝဲ ကရၢဘၣ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (င) တၢ်ပာ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ် မ့ၢ်လီၤတံၢ်န့ၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢကဃုဟးထီၣ်သးဝဲ ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆင့်(၆)
ကရားအတော်အိတ်ဖိုဒီးဗီကရဲး

အဆင့် (၁၉) ပါဆုတော်ကမ်းတံအတော်အိတ်ဖိုဒ်

ပါဆုတော်ကမ်းတံတပတီဘုတပတီအတော်အိတ်ဖိုဒ်ဘုတော်မအိတ်လ်အသိးလီ၊

- (က) နူသဝီပါဆုတော်ကမ်းတံအတော်အိတ်ဖိုဒ် (၂) လါတဘျီ
- (ခ) ကီဆု “ “ “ (၂) လါတဘျီ
- (ဂ) ကီရုန် “ “ “ (၃) လါတဘျီ
- (ဃ) လီခါးသး “ “ (၃) လါတဘျီ
- (င) လီခါးသး, ကီရုန်, ကီဆု ကဘုမတော်ထံလိတ်အိတ်သကိး (၁)နံ တဘျီန့လီ၊

အဆင့် (၂၀) ပါဆုတော်ကမ်းတံ ဂုဂီအု တ်အိတ်ဖိုဒ်

ပါဆုတော်ကမ်းတံ တပတီဘုတပတီအပူ၊ ကမ်းတံဖီနီဂံတတ် မုးဃုထီဝဲန့ ကရားခိတ်ကဘုကိးပါဆုတော်ကမ်းတံ ဂုဂီအု တ်အိတ်ဖိုဒ်န့လီ၊

အဆင့် (၂၁) တ်မအိတ်ကရဲး

- (က) နူသဝီခိတ်ကရဲး တ်ကဘုမအိတ် (၁)နံ တဘျီန့လီ၊
- (ခ) ကီဆုဒီးကီရုန်ခိတ်ကရဲး တ်ကဘုမအိတ် (၂)နံ တဘျီန့လီ၊
- (ဂ) ကီဒီဘုခိတ်ကရဲးတ်ကဘုမအိတ် (၄)နံ တဘျီန့လီ၊

အဆင့်(၂၂)တ်မဂုဂီအုခိတ်ကရဲး

ကရားဖိတ်တဘျီမုးဃုထီဝဲန့ ကရားတပတီဘု တပတီအကရားခိတ်ဒီးပါဆုတော်ကမ်းတံတဖုတ်ကဘုကိးန့ဝဲ ဂုဂီအု ခိတ်ကရဲး န့လီ၊

အဆင့်(၇)
ကရားကျိတ်စုဂုဂီ

အဆင့် (၂၃) ကရားအကျိတ်စု တ်ဟဲန့တဖုတ်

ကညီသးစ်ကရားကျိတ်စုအတော်ဟဲန့တဖုတ်မုးဃုလ်အသိးလီ၊

- (က) ပုးန့လီကရားဖိတ်အလဲဒီးတနံတဘျီကရားဖိတ်အလဲတ်ဟဲန့
- (ခ) တ်မဘုဒီးတ်မစးလါ တ်ထံန့အိတ်လီဆိတ်ဖုတ်
- (ဂ) စုလါကရားဖိတ်ကျဲးန့အိတ်လါ ကျဲးဘုဘျီဘုဒါပု တဖုတ်န့လီ၊

အဆၢဖိ (၂၄) တၢ်နီၤဖး သ့ၣ်ကျိၣ်စ့

ကျိၣ်စ့လၢတၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ခိၣ်ဖျိ ပုၤန့ၣ်လီၤကရၢဖိအလဲ, တနံၣ်တဘျီကရၢဖိအလဲ, တၢ်မၤဘျၢဒီး တၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ထံၣ်န့ၣ်အိၣ်လီၤဆီတဖၣ်, စ့လၢကရၢဖိကျဲၤန့ၣ်အိၣ် လၢကျဲၤဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါပုၤတဖၣ်န့ၣ် န့ၣ်သဝီဆူကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ဆၢဆူကီၢ်ရၢၣ်, ကီၢ်ရၢၣ် ဆူ လီၤခၢၣ်သး တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်စ့ၣ်စ့ၣ် ကဘၣ်ဆူထီၣ်အိၣ် ၃၀% န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၂၅) တၢ်ထးထီၣ်သ့ၣ်ကရၢကျိၣ်စ့

- (က) သးစာကရၢကဘၣ် အိၣ်ထီၣ်လီၤဆီတဖၣ်စ့ (Bank account) တခါန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) စ့ဟဲန့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ဆူ ပုၤပၤစ့အိၣ်ဝံၤမး တၢ်ထးထီၣ်သ့ၣ်အိၣ် သ့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) တၢ်ထးထီၣ်အိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဖျိကရၢခိၣ်ဒီး န့ၣ်ရဲၣ်တကၤကၤ အတၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်ကဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂီၢ် တၢ်ထးထီၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဖျိ ပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်အတၢ်ဘၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

**အဆၢဒိၣ်(ဂ)
တၢ်ဘျီဘၣ်ဒီးမၤပျဲၤက့ၤ**

အဆၢဖိ (၂၆) တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤဒီး မၤပျဲၤက့ၤကရၢအတၢ်ဘျၢသဲးတဖၣ်

- (က) လၢတၢ်ဆီလီၤကရၢတၢ်ဘျၢသဲးတဖၣ်မၤအကျဲၤဒီးတၢ်ဘျၢသဲးတဖၣ်အပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤပျဲၤက့ၤအိၣ်,ဘျီဘၣ်က့ၤအိၣ်ဒီးတြၢၣ်သံကွံၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) တၢ်ဘျၢသဲးခိၣ်သ့ၣ်တၢ်မၤအကျဲၤဒီးတၢ်ဘျၢသဲးတဖၣ်တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤအိၣ်,မၤပျဲၤက့ၤအိၣ်ဒီးတြၢၣ်သံကွံၣ်အိၣ်သ့ၣ်ဒ်ထဲလၢ ကီၢ်ဒီးဘျီဘၣ်ခိၣ်ကရဲးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ဒ်တၢ်ဟံပနီၣ်အသိး ကီၢ်ဒီးဘျီဘၣ်ခိၣ်ကရဲး တၢ်မၤအိၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်သၢပုၤလီၤခၢၣ်သးသးစာကရၢပၤဆူတၢ် ကမံး တံၢ်အိၣ်ဖျိဘျီဘၣ်က့ၤ,မၤပျဲၤက့ၤအိၣ်သ့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢတြၢၣ်သံတသ့ဘၣ်.
- (ဃ) လီၤခၢၣ်သးပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်ခၢၣ်စးသၢပူၤခံပူၤမ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိမးကရၢတၢ်ဘျၢသဲး,တၢ်မၤအကျဲၤဒီးတၢ်ဘျၢသဲးတဖၣ် တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤ,မၤပျဲၤက့ၤအိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

**အဆၢဒိၣ် (၉)
ကညီသးစာကရၢတၢ်မၤအကျဲၤဒီးတၢ်ဘျၢသဲး (န့ၣ်ဒီးဥပဒေနှင့် ကျင့်ထုံး)တဖၣ်**

အဆၢဖိ (၂၇) တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကရၢ တပတီၢ် ဘၣ်တပတီၢ် ပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်

- (က) န့ၣ်သဝီပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဃုထၢထီၣ်အိၣ်ဖဲ န့ၣ်သဝီတနံၣ်တဘျီ ခိၣ်ကရဲးအဆၢကတီၢ်လၢန့ၣ်သဝီကရၢဖိတဖၣ် အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကီၢ်ဆၢပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်ဃုထၢထီၣ်အိၣ်လၢ ကီၢ်ဆၢခၢၣ်စးဒီးန့ၣ်သဝီခၢၣ်စးလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်လၢကဟဲထီၣ် ကီၢ်ဆၢခိၣ်ကရဲးတဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကီၢ်ရၢၣ်ပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ဃုထၢထီၣ်အိၣ်လၢကီၢ်ရၢၣ်ခၢၣ်စးဒီးကီၢ်ဆၢခၢၣ်စးလၢတၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်လၢ ကဟဲထီၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ခိၣ်ကရဲးတဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) လီၤခၢၣ်သးပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဃုထၢထီၣ်အိၣ် လၢလီၤခၢၣ်သးခၢၣ်စးဒီး ကီၢ်ရၢၣ်ခၢၣ်စးလၢ တၢ်ဟံပနီၣ် အိၣ်လၢ ကဟဲထီၣ် ကီၢ်ဒီးဘျီ ခိၣ်ကရဲးတဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (င) ပၤဆူတၢ်ကမံးတံၢ်တပတီၢ်ဘၣ် တပတီၢ်တဖၣ်လၢ အဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် ကညီသးစာကရၢအတၢ်ဖဲတၢ်မၤ အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤ အိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဒ်တၢ်ဟံပနီၣ်သးန့ၣ်မ့ၢ်တတလၢဘၣ်န့ၣ် တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဒါက့ၤအိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆစ် (၂၈) ပါဆုတော်ကမ်းတံတားအနံ့(သက် တမ်း :)

- (က) နှုသဝီပါဆုတော်ကမ်းတံ တံတားအနံ့(၁)နှင့် နှုသဝီ၊
- (ခ) ကီဆုဒီးကီရုရှ် ပါဆုတော်ကမ်းတံ တံတားအနံ့(၂)နှင့် နှုသဝီ၊
- (ဂ) လီဆုသးပါဆုတော်ကမ်းတံ တံတားအနံ့(၄)နှင့် နှုသဝီ၊

ကညီသးစာကရပါပါဆုတော်ကမ်းတံအမူဒါဒီးတံမတဖှ်

အဆစ် (၂၉) နှုသဝီပါဆုတော်ကမ်းတံအမူဒါဒီးတံမတဖှ်

(၁) နှုသဝီကညီသးစာကရါခိအမူဒါဒီး တံမတဖှ်

- (က) နှုသဝီကညီသးစာကရါခိနှင့် မှ်နှုသဝီသးစာကရါဖိတဖှ်အခိဒီး တံမလါအဘုထွဲဒီးကရါကိးမံဒီး ကလဲထီၣ် လဲထီအဂီၢ် ကဘုတီခိရိၣ်မဲပံးစုန့ၣ်ကျဲကျဲၣ်ဒုၣ်လီၤ၊
- (ခ) နှုသဝီသးစာကရါ ပါဆုတော်ကမ်းတံတံအိၣ်ဖိၣ်ဒီး နှုသဝီသးစာကရါခိကရဲးန့ၣ် အဲမဲပုပုလီၢ်ဆုၣ်နီၤလီၤ၊ ကိးဝဲ နှုသဝီ သးစာကရါပါဆုတော်ကမ်းတံ ဂုၢ်ဂီၢ်အူတံအိၣ်ဖိၣ်ဒီး နှုသဝီဂုၢ်ဂီၢ်အူခိကရဲးသ့ဝဲလီၤ၊
- (ဂ) ကဘုပံးဃုာ်နှုသဝီသးစာကရါကျိၣ်စုဂံဝီမူဒါန့ၣ်လီၤ၊ ကဘုထုးထီၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ ကျိၣ်စုလါတံကသူအီအဂီၢ်ဘုဘျီးဘုဒါ လီၤ၊ စုပဲန့ၣ်ဒီး စုပးထီၣ်စရိပတီၢ်တဖှ် ကဘုဟံဝဲ ဘုဘျီးဘုဒါန့ၣ်လီၤ၊
- (ဃ) ကီဆုသးစာကရါအတံန့ၣ်လီၤတဖှ် ဒ်သိးတံမအမိၢ်လံမိၢ်ပုၢ်ကဖျါထီၣ်အဂီၢ် ကဘုတီခိရိၣ်မဲဒီးမဲဝဲန့ၣ်လီၤ၊
- (င) ကဘုပံးမူဒါဒီးဆုထီၣ်တံပုၢ်ဆု ကီဆုဘုဆါဘုကတီၢ်န့ၣ်လီၤ၊

(၂) နှုသဝီကညီသးစာကရါန့ၣ်ရဲၣ်အမူဒါဒီးတံမတဖှ်

- (က) ကရါအတံဖိးတံမအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ် ကဘုတံတံဝီၣ်ဒီး ကရါခိဝံ ကပံးမူဒါဒီးမဲဝဲန့ၣ်လီၤ၊ လံာ်လံာ်စရိပတီၢ်ဒီး တံဖိတံလံာ်လါအဘုဃးဒီးကရါတဖှ်ကဘုကတီၢ်ဟံဝဲလီၤတံလီၤဆဲးဘုဘျီးဘုဒါန့ၣ်လီၤ၊
- (ခ) ဖဲနှုသဝီသးစာကရါခိတံအိၣ်ဘုအခါန့ၣ်ဒ်တံဟ့ၣ်မူဒါအသိး ကဘုတီခိရိၣ်မဲဒီး မဲဝဲကရါဒီတခါအတံမဲန့ၣ်လီၤ၊
- (ဂ) လါကရါအတံလံာ်ဘုလံာ်စုအဂီၢ် တံတံဝီၣ်ဒီးကရါခိဝံ ထုးထီၣ်သ့ဝဲလီၤ၊
- (ဃ) တံပုၢ်ဆုကီဆုအဂီၢ် ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိး ကဘုတီခိရိၣ်မဲဒီးမဲဝဲန့ၣ်လီၤ၊

(၃) နှုသဝီကညီသးစာကရါတံကရါကရိမူဒါခိအမူဒါဒီးတံမတဖှ်

- (က) သးစာကရါအတံမဲ မူဒါအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ် ကဘုဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ဝဲလီၤ၊
- (ခ) သးစာကရါအကရါဖိ နီၣ်ဂံၢ်ကအါထီၣ်အဂီၢ် ကဘုကတီၢ်သဆုထီၣ်ဒီး ကရါကရိဝဲန့ၣ်လီၤ၊
- (ဂ) သးစာကရါဖိတဖှ် ကအိၣ်ဒီးတံသ့ၣ်ဆုသးဂဲအဂီၢ် ကဘုကတီၢ်သဆုထီၣ်ဒီး ကရါကရိဝဲန့ၣ်လီၤ၊
- (ဃ) ကဘုပံးဃုာ်စုကိးနှုသဝီသးစာကရါပုၢ်သမံးစု အမူဒါန့ၣ်လီၤ၊
- (င) ကဘုသမံးစုဝဲကျိၣ်စုစရိ(၆)လါတဘျီန့ၣ်လီၤ၊
- (စ) အလီၢ်မုၢ်အိၣ်တဘျီလံာ် သမံးစုဝဲကျိၣ်စုစရိသ့ဝဲလီၤ၊

(၄) နှုသဝီသးစာကရါတံကတီၢ်န့ၣ်ဆုၣ်ဃါဒီးပုၢ်တဝါတံဂုၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်မူဒါခိအမူဒါဒီးတံမတဖှ်

- (က) လါတံကတီၢ်န့ၣ်ဆုၣ်ဃါတံမဲအပူၤ ဒ်သိးသးစာတဖှ်ကန့ၣ်လီၤမဲသကိးဃုာ်တံလါ တံသ့ၣ်ဆုၣ်သးဂဲပူၤအဂီၢ် ကဘုရဲၣ်ကျဲဒီး မဲဝဲန့ၣ်လီၤ၊
- (ခ) နှုသဝီပုၢ်တဝါတံဂုၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တံမဲ အမိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၢ်ကဖျါထီၣ်အဂီၢ် ကဘုရဲၣ်ကျဲဒီး မဲဝဲန့ၣ်လီၤ၊

(၅) နူသဝီသးစာ်ကရၢပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဒါဒိၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) နူသဝီဟီၣ်ကဝီၤပုၤ ကဘၣ်တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤသးစာ်တဖၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) နူသဝီဟီၣ်ကဝီၤပုၤ ကဘၣ်ရဲၣ်က့ၤန့ၣ်ဝဲ သးစာ်တၢ်လိာ်ကွဲအမုၢ်တဖၣ် ဒ်အကြၢးဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ဒ်သိးသ့ၣ်ဘီၣ်သးစာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်သ့ၣ်ညါကအိၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်က့ၤ လုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်မၤအဂီၢ် ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ.

အဆၢဖိ(၃၀) ကီၢ်ဆၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

(၁) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤ ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်တခါညါန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ရဲၣ်က့ၤပံးစုန့ၣ်က့ၤဝဲ ကရၢ အတၢ်ဖံး တၢ်မၤကိးမံးဒဲးန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်န့ၣ် လၢကီၢ်ဆၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်အတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး ကီၢ်ဆၢခိကရဲးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤပၤလီၤဆၢန့ၣ်နီၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကီၢ်ဆၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်ဂီၢ်အူတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးဂီၢ်အူခိကရဲးန့ၣ် ကိးဝဲသ့လီၤ.
- (ဃ) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢအတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ရဲၣ်က့ၤဝဲဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဒိၣ် ထးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲသ့လီၤ.
- (င) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်န့ၣ် ကရၢလၢထးတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ် အတၢ်န့ၣ်လီၤတဖၣ် မၤဖျါထီၣ်ဝဲအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤလၢအကီၢ်ဆၢပုၤ ကန့ၢ်အဂီၢ်ဘၣ်တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (စ) ကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲ နူသဝီသးစာ်ကရၢလၢအကီၢ်ဆၢပုၤတဖၣ် အတၢ်ကိတၢ်ခဲဒီး ဒ်သိးတၢ်မၤကလဲထီၣ်လဲထီၣ်အဂီၢ် ကဘၣ်ပံးစု န့ၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိး ကဘၣ်ထးထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဆ) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢဒိၣ်န့ၣ် လၢတၢ်အိၣ်သးအဖီခိၣ် ကဘၣ်လဲလီၤဆူ ကီၢ်ဆၢ/နူသဝီလၢမုၢ်ဒါလီၤဘၣ်အိၣ်တဖၣ်ဒီး ဘၣ်လဲ သမံသမိးကရၢ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး,ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၂) ကီၢ်ဆၢကညီသးစာ်ကရၢနဲၣ်ရဲၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ဘၣ်တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤဖဲမဲၤတၢ်မၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး ကရၢကိးမံးဒဲးန့ၣ်လီၤ.ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဒီးကရၢဒိၣ်ဝဲဘၣ်မဲၤတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကရၢအလံာ်အလံာ်တဖၣ် ဘၣ်ကတီၢ်ပာ်ဃာ်ဝဲ ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ဒ်သိးကရၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤကဖျါထီၣ်လၢအကီၢ်ဆၢပုၤအဂီၢ် ကဘၣ်ကတီၢ်သဆၢထီၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါ ဟီၣ်ကဝီၤ တၢ်အိၣ်သးဝဲ တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤပံးစုန့ၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့, တၢ်သ့တၢ်စ့တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ဝဲလၢကရၢဒိၣ်ဒီး ထးထီၣ်သ့ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. တလၢတဘျီ ကဘၣ်ဘျီစ့စရီဝဲ ဘၣ်ပာ်ဃာ်လၢဝဲဒါဒီးန့ၣ်လီၤ.

(၃) ကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢတၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ရၢလီၤသန့မုၢ်ဒါဒိၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်ပံးမုၢ်ဒါဒီး ဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ကရၢအတၢ်ပညိၣ်တၢ်မၤအကျဲဝဲကရၢဖိလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ဆၢအပူၤခဲလၢာ် ကန့ၢ်ပာ်ဝဲ အဂီၢ်ကဘၣ်ပံးမုၢ်ဒါတီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲၤအိၣ်သကိးဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ဘၣ်မဲၤဝဲ တၢ်ကရၢကရိဒီး တၢ်ရၢလီၤသန့အတၢ်မၤ ဝဲအကီၢ်ဆၢပုၤတၢ်လီၤသက့န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်ကရၢအတၢ် ဂံၢ်ဆူၣ်/အတၢ်ဂံၢ်စာ်တဖၣ်ဒီး ဘၣ်ဝဲထံးနီၤဖး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲ ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) လံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤလၢကီၢ်ရဲၣ်ဒီး လီၢ်ခါၣ်သးဆၢလီၤတဖၣ်အဖီခိၣ် ကဘၣ်မဲၤဝဲတၢ်ရၢလီၤသန့အတၢ်မၤဒီး တဲန့ၢ်ပာ်သးစာ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) ဘၣ်ဃးတၢ်ကရၢကရိအတၢ်မၤန့ၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ ကီၢ်ရဲၣ်(၃)လၢတဘျီန့ၣ်လီၤ. အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ် ဃုဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် လၢကီၢ်ရဲၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်မၤထီၣ်ဒါပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဒါဒိၣ်ယာ်တၢ်မၤတဖၣ်လီၤ.
- (င) ကဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါဝဲ ကလုာ်န့ၣ်သးစာ်တဖၣ် အတၢ်ပူၤတၢ်ဂဲ တပယုာ်ဃီဒီး ဘၣ်ကတီၢ်ဒုးန့ၢ်ပာ်အကီၢ်ဆၢပုၤသးစာ်တဖၣ် ဒ်သိး ကအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၄) ကော်ဆာသးစာကရုတကတီန့ဆာခိဉ်ဃးပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးဖဲးမၤဝဲတၢ်တဲန့ၣ်ပၢၢ်, တၢ်အိဉ်ဖျိဉ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂၤ လၢအဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ကတီန့ဆာခိဉ်ဃးပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်လၢ အကော်ဆာအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤဝဲဒ်သိး တၢ်ကတီန့ဆာခိဉ်ဃးပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်လၢအကော်ဆာအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ဘၣ်ဃးပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီး အမိၤလံၤမိၤပုၤကဖျါထီဉ်အကော်ဆာဒီး တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်ကအါထီဉ်အကော် ဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးဖဲးမၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်ကတီန့ဆာခိဉ်ဃးပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီး ပုတဝတဂုထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါခိဉ်အမုဒါဒီး အမိၤလံၤမိၤပုၤကဖျါထီဉ်အကော် ဘၣ်တီခိဉ်ရိဉ်မဲဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၅) ကော်ဆာသးစာကရုပုၤဂုၤတီမုဒါခိဉ်အမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ဘၣ်ဃးတၢ်အိဉ်ဆူၣ်အိဉ်ချ့ဒီး တၢ်ကုဉ်ဘၣ်ကုဉ်သ့တၢ်မၤအပူၤ သးစာတဖၣ်ကန့ၣ်လီၤပၢ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ် ပုၤဒီး တၢ်သ့ၣ်ဆူၣ် သးဂၤအကော် ဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤန့ၣ်ဝဲ တၢ်ကတီန့ၣ်ပၢၢ်အမုဒါဒီး ဘၣ်ဃးတၢ်အိဉ်ဆူၣ်အိဉ်ချ့ဒီး တၢ်ကုဉ်ဘၣ်ကုဉ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကော်ဆာပုၤတၢ်မၤတၢ်လိာ်ကွဲအမုဒါဒီးကသုအကော် ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤဝဲဒ်အလီၢ်အိဉ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) ကဘၣ်ပံးမုဒါဘၣ်ဃး တၢ်ကတီပၤဃာ်ဒီး မၤဖျါထီဉ်က့ၤ လုာ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၆) ကော်ဆာသးစာကရုပုၤပၤစုအမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကော်ဆာသးစာကရုအစုပဲးန့ၣ်/ စုပးထီဉ်ဒီး အစုပတီၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဘီဒီး ပၢ်ဃုာ်ဝဲဘၣ်ဘီဒီးဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်လဲၤလီၤဝဲဆူ န့ၣ်သီသးစာကရုလၢ အအိဉ်လၢအကော်ဆာအပူၤတဖၣ်ဒီးဘၣ်တီခိဉ်ရိဉ်မဲ ဟ့ၣ်တၢ်ကုဉ်တၢ်ဖး ဟ့ၣ်တၢ် သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး ကျိဉ်စုဂုၤတီတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒ်အမုဒါတၢ်ထၢကျိဉ်ထၢစု တၢ်နီၤဖးသ့ၣ်ကျိဉ်စု တၢ်မၤတဖၣ် ကလဲၤအသး ဘၣ်ဘီဒီးဘၣ်ဒါ အကော်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကော်ဆာသးစာကရုအပုၤပၤစုန့ၣ် ဘၣ်ဘီဝဲစုစုတဖၣ်ဒီး နံၣ်ကတၢ်စုစုတဖၣ်ဝဲ ဘၣ်ဆုၤထီဉ်ဆူ ပၤဆုၤတၢ် ကမံးတံာ် တၢ်အိဉ်ဖျိဉ်လၢ တၢ်ကပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျဲးအိဉ်အကော်မၤဂုၤ ဘၣ်ပာ်ဖျါထီဉ်ဆူ ကရုလၢထးမၤဂုၤန့ၣ်လီၤ. ဒီတနံၣ်ညါကရုအတၢ်လိာ်ဘၣ် ဒီးတၢ်သ့တၢ်စုစုတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ပီၣ်ဒီးကရုခိဉ် ကရုန့ၣ်ရွဲၣ်တဖၣ်ဝဲ ကဘၣ်တယာ်ကွဲးပၢ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ဘီဝဲ ကော်ဆာသးစာကရုတလၢတဘျီစုစုဒီး ပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲဆူအကရုန့ၣ်လီၤ.

(၇) ကော်ဆာသးစာကရုပုၤသမံးသမိးစုစုအမုဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်သမံးသမိးကျိဉ်စုစု (၃)လၢ တဘျီန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) အလီၢ်အိဉ် သမံးသမိးဝဲကျိဉ်စုစု တဘျီလၢလၢ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ဒ်အလီၢ်အိဉ်အသိး ကဘၣ်မၤစၢၤဝဲ ပုၤပၤစုအကျိဉ်စုစုပတီၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) စုစုပတီၢ်လၢ တၢ်သမံးသမိးအိဉ်ဝဲန့ၣ် တၢ်ကပာ်ဖျါထီဉ်က့ၤဆူပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံာ် န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ(၃၁) ကီၢ်ရှၢ်ကညီသးစာ်ကရၢအမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

(၁) ကီၢ်ရှၢ်ကညီသးစာ်ကရၢခိၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) မ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ်အဒိၣ်ကတၢၢ် မ့ၢ်ဒါအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢ ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲး ပံးစုန့ၣ်ကျဲၣ်ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢဒိၣ်တၢ်ညါ အတၢ်ဖိးတၢ်မၤကိးမံးဒဲး ဒ်သိးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) မ့ၢ်ပုၤပၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤလၢ ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံာ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး ခိၣ်ကရဲးတဖၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) ကိးဝဲကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢဂၢ်ဂီၢ်အူတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး ဂၢ်ဂီၢ်အူခိၣ်ကရဲးတဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (င) ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢအဂီၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢ ကထုးထီၣ်သ့ၣ်ကျိၣ်စုန့ၣ်လီၤ.
- (စ) လီၢ်ခါၣ်သးကညီသးစာ်ကရၢအတၢ်န့ၣ်လီၤတဖၣ် ဒ်သိးကီၢ်ရှၢ်ပူၤ ကီၢ်ဆၢတဖၣ် မၤဖျါထီၣ်ဝဲအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤကန့ၢ်အဂီၢ်ကဘၣ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲၣ် မၤထွဲဝဲတဆီန့ၣ်လီၤ.
- (ဆ) ဘၣ်နီၤဖးဟ့ၣ်လီၤဝဲ ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံာ်တဖၣ်အမုၢ်ဒါ ဒ်သိးကလဲၤလီၤပံးစုန့ၣ်ကျဲၣ် မၤစၢၤကီၢ်ဆၢသးစာ်ကရၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဇ) ကဘၣ်နီၤဟ့ၣ်စၢ်ကိးမုၢ်ဒါတၢ်မၤဆူကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢခိၣ် (၂) န့ၣ်လီၤ.
- (ဈ) ဘၣ်ပံးမုၢ်ဒါဆုၤဟံးဖျါထီၣ် ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢအတၢ်အိၣ်သးဆူ လီၢ်ခါၣ်သးသးစာ်ကရၢန့ၣ်လီၤ.

(၂) ကီၢ်ရှၢ်ကညီသးစာ်ကရၢခိၣ်(၂)အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်မၤဝဲမုၢ်ဒါလၢ အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤလၢအပံးန့ၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢခိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢခိၣ်မ့ၢ်ဆိးက့မ့ၢ်ဂၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂၤကရၢခိၣ် (၂) ကဘၣ်ပံးမုၢ်ဒါမၤဝဲကရၢခိၣ်အမုၢ်ဒါတၢ်မၤတဖၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကရၢခိၣ်(၂)န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ပီၣ်ဒီးကရၢခိၣ်ဝံး အကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢပူၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကအိၣ်အဂီၢ် ကဘၣ်လဲၤတရံးဆူအဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီးဃုသ့ၣ်ညါသမံသမိးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဝံးဘၣ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂီၢ် ကျိၣ်စုလၢအလိၣ်တဖၣ် တၢ်ပီၣ်ဝဲဒီးကရၢခိၣ်ဝံး ထုးထီၣ်သ့ၣ်သ့လီၤ.

(၃) ကီၢ်ရှၢ်ကညီသးစာ်ကရၢန့ၣ်ရှ့ၣ်အမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ဒ်သိးကရၢအတၢ်ဖိးတၢ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤကဖျါထီၣ်အဂီၢ် ဘၣ်တၢ်ပီၣ်ရဲၣ်ကျဲၣ်မၤဝဲဒီးကရၢခိၣ် ကရၢခိၣ်(၂)တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်နီၤဟ့ၣ်စၢ်ကိးမုၢ်ဒါဆူ ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢ န့ၣ်ရှ့ၣ်သဃဲးန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) လံာ်လံာ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးသးစာ်ကရၢတဖၣ် ဘၣ်ပၤဃာ်ကတီၢ်ဝဲ ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်ဖိးတၢ်မၤကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်လီၤဝဲဆူဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီးပံးစုန့ၣ်ကျဲၣ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဟ့ၣ်ဖးဟ့ၣ်သဆၢထီၣ်ကရၢဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (င) တၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂီၢ် ကျိၣ်စုလၢအလိၣ်တဖၣ် တၢ်ပီၣ်ဝဲဒီးအပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံာ်တဖၣ်ဝံး ထုးထီၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.
- (စ) အကီၢ်ရှၢ်ပူၤ တၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ပီၣ်ဝဲဒီးကရၢခိၣ် ကရၢခိၣ် (၂) ဝံး ဘၣ်ကွဲးထီၣ်ဝဲတၢ်ဟံးဖျါန့ၣ်လီၤ.

(၄) ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢန့ၣ်ရှ့ၣ်သဃဲးအမုၢ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) တၢ်မၤမုၢ်ဒါတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ပီၣ်ဝဲဒီး ကီၢ်ရှၢ်သးစာ်ကရၢန့ၣ်ရှ့ၣ်လၢ တၢ်မၤသကိးမ့ၢ်ဂၤတၢ်နီၤဖးလီၤတၢ်မၤမ့ၢ်ဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ဖဲန့ၣ်ရှ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ် ကဘၣ်ပံးထီၣ်ဖီၣ်ထီၣ် န့ၣ်ရှ့ၣ်အမုၢ်ဒါန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) န့ၣ်ရှ့ၣ်သဃဲးန့ၣ် ဒ်သိးကမၤဖျါထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤလၢထးတဖၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤအဂီၢ်ဘၣ်လဲၤလီၤဝဲဆူကီၢ်ဆၢလၢအိၣ်ဖဲကီၢ်ရှၢ်ပူၤတဖၣ်ဒီး ဘၣ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၅) ကော်ရှင်သးစာကရတကရကရိဒီးရလီသနမုဒါဒိဒ်အမုဒါဒီးတါမတဖှ

- (က) သှာဘိဒ်သးစာလါအအိဉ်လါ ကော်ရှင်ပူတဖှ ကအိဉ်ဒီးထံရှင်ကော်သးအတါထံဉ်, တါပါဆါအတါသှာညါအဂီကဘဉ် ကရကရိ ကတိသဆာထီဉ်ဒီး ဟှာဲတါနါပါနုဉ်လီ။
- (ခ) ဘဉ်တါပီဉ်ဒီးပာဖျါထီဉ်ကော်ရှင်ပူသးစာတဖှ တါပူးတါဂါအတါဂါဆှာဒီးအတါဂါစာတဖှနုဉ်လီ။
- (ဂ) ဘဉ်လဲလီဆူ ကော်ရှင်ပူ ကော်ဆှာပီဉ်ကတိတဖှအပူဒီး မါသကိးတါဒီး ကော်ဆှာပူဘဉ်မုဘဉ်ဒါတဖှဘဉ်ပး တါကရါ ကရိတါမါမုဂါ ကတိဟှာဲတါနါပါဆူ သှာဘိဒ်သးစာတဖှမုဂါ တါတါပီဉ်တါပံးစုနဲဉ်ကျဲတါမါမုဂါနုဉ်လီ။
- (ဃ) အနီဉ်ကစာဒဲကဘဉ်နုဉ်လီဆူဟီဉ်ကတိပူဒီး ကတိဒုးနါပါဘဉ်ပး လီခါဉ်သးအလံဘိးဘဉ်ရလီတဖှနုဉ်လီ။
- (င) ကော်ရှင်သးစာကရတကရကရိဒီး တါရလီသန တါဖိးတါမတဖှ ဘဉ်ဆှာပာဖျါထီဉ်ဆူ လီခါဉ်သး သးစာကရါ နုဉ်လီ။

(၆) ကော်ရှင်သးစာကရ တါကတိနုဆာဉ်ဃါဒီးပူတဝါတါဂါထီဉ်ပသီထီဉ်မုဒါဒိဒ်အမုဒါဒီးတါမတဖှ

- (က) ကဘဉ်ရဲဉ်ကျဲမါနုဉ်တါကတိဒုးနါပါအမုးဒီးတါတါပီဉ်အိဉ်ဖှိဉ်အမုးဘဉ်ပးတါကတိနုဆာဉ်ဃါဖဲအကော်ရှင်ပူ နုဉ်လီ။
- (ခ) တါကတိနုဆာဉ်ဃါဒီးပူတဝါတါဂါထီဉ်ပသီထီဉ်တါမတဖှ အမိလံမိပါကဖျါထီဉ်အဂီဘဉ်ရဲဉ်ကျဲမါနုဉ်လီ။
- (ဂ) အလီမါအိဉ်ကရကရိထီဉ်နုဉ် တါကတိနုဆာဉ်ဃါဒီးပူတဝါတါဂါထီဉ်ပသီထီဉ်ကရတဖှဖဲအကော်ရှင်ပူ သုဉ်နုဉ်လီ။
- (ဃ) တါကတိနုဆာဉ်ဃါဒီးပူတဝါတါဂါထီဉ်ပသီထီဉ် တါမတဖှအမိလံမိပါကဖျါထီဉ်အဂီ အဲကဘဉ် တီခိဉ်ရိဉ်မဲ ဒီးမါဉ်နုဉ်လီ။

(၇) ကော်ရှင်သးစာကရပုဂါဝီမုဒါဒိဒ်အမုဒါဒီးတါမတဖှ

- (က) ကဘဉ်နုဉ်လီမါစါဲ တါသထီဉ်လံတါမလါ တါမါအီဖဲကော်ဆှာလါအိဉ်လါ ကော်ရှင်ပူတဖှအပူနုဉ်လီ။
- (ခ) ကဘဉ်ရဲဉ်ကျဲမါနုဉ် တါကတိနါပါအမုး တါသီဉ်လီဒီး တါတါပီဉ်အိဉ်ဖှိဉ်အမုးတဖှဘဉ်ပး တါအိဉ်ဆှာအိဉ်ချ ဖဲကော်ဆှာလါ အိဉ်လါကော်ရှင်ပူတဖှအပူနုဉ်လီ။
- (ဂ) တါလီဉ်ကွဲအမုးတဖှတါမါအီဖဲကော်ရှင်ပူကနုအဂီ ဒ်ကြါးဝဲဘဉ်အသိး ကဘဉ်ရဲဉ်ကျဲမါနုဉ်လီ။
- (ဃ) တါမတဖှဒီးတါအိဉ်ဆှာအိဉ်ချတါမတဖှ ဖဲအမါသုအပတီ ကတါပီဉ်ဒီးလီခါဉ်သးသးစာကရါဝဲဒ်ကြါးသိး ရဲဉ်ကျဲမါနုဉ်လီ။
- (င) ဘဉ်ပံးမုဒါ တီခိဉ်ရိဉ်မဲ တါပါဃာ် ကဟုကယာ် ဃုထံဉ်နုဉ်ကျဲ လုာ်လါတါဆဲးတါလါတါမတဖှနုဉ်လီ။

(၈) ကော်ရှင်သးစာကရပုပါစုအမုဒါဒီးတါမတဖှ

- (က) ကဘဉ်ဘိဒီးပာကီဃာ်ကော်ရှင်သးစာကရါအစုဖဲနုဉ် စုဟးထီဉ်ဒီးကျိဉ်စုတဖှ ဘဉ်ဘိးဘဉ်ဒါနုဉ်လီ။
- (ခ) ကဘဉ်လဲလီဆူ ကော်ဆှာဒီးဒုသတီ လါအအိဉ်လါကော်ရှင်ပူတဖှ ဒ်သိးကရါအကျိဉ်စုဂါဝီ ကဘဉ်ဘိးဘဉ်ဒါအဂီ ဘဉ်သမံသမိး ပံးစုနဲဉ်ကျဲ ဟှာဲကုဉ်တဲနါပါဝဲလါ တါထါကျိဉ်စုဒီး တါနီသုကျိဉ်စုတါမတဖှနုဉ်လီ။
- (ဂ) ကျိဉ်စုစရိအတါပာဖျါတဖှ ကဘဉ်ပာဖျါပံးနုဉ်တါဘဉ်သးလါ ပါဆှာတါကမံးတံာ်အိဉ်ဖှိဉ်ဒီး ပာဂါပာကျါအီ နုဉ်လီ။ (၃) လါတဘျီ ကဘဉ်ဆှာထီဉ်တါပာဖျါဆူထးနုဉ်လီ။

(၉) ကော်ရှင်သးစာကရပုသမံသမိးစုစရိအမုဒါဒီးတါမတဖှ

- (က) ကဘဉ်သမံသမိးကျိဉ်စုစရိ (၃) လါတဘျီနုဉ်လီ။
- (ခ) အလီမါအိဉ် သမံသမိးဝဲကျိဉ်စုစရိ တဘျီလါလါသုဉ်လီ။
- (ဂ) ဒ်အလီအိဉ်အသိး ကဘဉ်မါစါဲ ပုပါစုအကျိဉ်စုစရိပတီ တဖှနုဉ်လီ။
- (ဃ) စုစရိလါသမံသမိးဝဲတဖှ ကဘဉ်တီဉ်ဖျါထီဉ်ဆူ ပါဆှာတါကမံးတံာ်နုဉ်လီ။

အဆၢဖိ(၃၂) လီၤခၢၣ်သးကညီသးစာ်ကရၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

(၁) လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢခိၣ်အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) မ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ်အထီၣ်ကတၢၢ်လၢ ကညီသးစာ်ကရၢ ကိးပတီၢ်ဒီးအဖီခိၣ်န့ၢ်လီၤ. ဒ်သိးလီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤကလဲၤထီၣ်လၢထီၣ်အဂီၢ် အဝဲကဘၣ်ဟံးစ့န့ၣ်ကျဲၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) မ့ၢ်ဝဲဒၣ် လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢ ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ် တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢခိၣ်ကရဲး အပုၤပၤလီၤဆုၣ်နီၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကိးဝဲဒၣ် လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢ ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ် ဂ့ၢ်ဂီၢ်အုၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အုၣ်တၢ်ကရဲးသ့ဝဲလီၤ.
- (ဃ) ကညီသးစာ်ကရၢကိးပတီၢ်ဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်ကလဲၤထီၣ်လၢထီၣ်အဂီၢ်ကဘၣ်ဟံးမူဒါဒီးမၤဖျါထီၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.
- (င) တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ဆဲးကျိး ဖံးမၤသကိးဒီးကိၢ်ပူၤကိၢ်ချၢ သးစာ်အတၢ်ကရၢကရိၣ်အကၢတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဟံးမူဒါဒီးမၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (စ) ကဘၣ်နီၤဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်မၤမူဒါဒ် သးစာ်ကရၢခိၣ် (၂) န့ၣ်လီၤ.
- (ဆ) တၢ်ဆဲးကျိးကဘၣ်အိၣ်ဒီးကရၢမိၢ်ပုၤ အတၢ်ကရၢကရိၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- (ဇ) ကဘၣ်န့ၢ်ပၢ်တူၢ်လီၤဝဲ ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်မၤအကျဲ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဉ) လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢတၢ်မၤဂီၢ်တၢ်လိၣ်အဖီခိၣ် ထုးထီၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ကစဲးကရဲးဂီၢ်စ့သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၂) လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢခိၣ်(၂)အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်တၢ်မၤမူဒါဒ်လၢ နီၤဖးဟံးန့ၣ်ဝဲလၢ ကရၢခိၣ်အိၣ်တဖၣ် အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကရၢခိၣ်မ့ၢ်ဆိးကုမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ဂ့ၢ်တမံးမံးအပီၤ ကရၢခိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ကဘၣ်ဟံးမူဒါဒီးမၤဝဲကရၢခိၣ်အတၢ်မၤ မူဒါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကဘၣ်တၢ်ပိၣ်ဝဲဒီး သးစာ်ကရၢခိၣ်ဝံ, ဘၣ်လဲၤလီၤဝဲဆူ ကီၢ်ရဲၣ် ကီၢ်ဆၢတဖၣ်အပူၤဒီး ဗုသ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဝံ ဒ်အလီၤအိၣ်အသိး ဘၣ်ဟံးစ့န့ၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တၢ်မၤမူဒါဒ်အဂီၢ် ကျိၣ်စ့လၢအလိၣ်တဖၣ် တၢ်ပိၣ်ဝဲဒီးကရၢခိၣ်ဝံ ထုးထီၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၃) လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢန့ၣ်ရွဲၣ်အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) တၢ်မၤကလဲၤထီၣ်လၢထီၣ်အဂီၢ် ဘၣ်တၢ်ပိၣ်ဝဲဒီးကရၢခိၣ်တဖၣ်ဝံ ဒ်အလီၤအိၣ်အသိး ဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ကဘၣ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲးမဲး ကရၢကိးမ့ၢ်န့ၢ်တၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်အလီၤအိၣ်အသိး ကဘၣ်ထုးထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဆူကီၢ်ရဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ကရၢအလံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤတၢ်ကလုာ်ဒီးလံာ်ဟ့ၣ်ယုၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်ဆိဟံးဝဲဝံကဘၣ်တၢ်ပိၣ်ဝဲဒီးကရၢခိၣ်ဒီး ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်တဖၣ်ဝံကဘၣ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) ကဘၣ်ဟံးမူဒါဒ် တၢ်ဆဲးကျိးဖံးမၤတၢ်ဒီး ကရၢမိၢ်ပုၤတၢ်ကရၢကရိၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- (င) ကရၢဖိအစရီ ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်အစရီဒီး ကျိၣ်စ့စရီပတီၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဟံးကီၢ်ဝဲဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.
- (စ) လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ် တၢ်သ့ၣ်ကျိၣ်စ့ကစဲးကရဲးတဖၣ် ဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးသ့န့ၣ်လီၤ.

(၄) လီၤခၢၣ်သး သးစာ်ကရၢန့ၣ်ရွဲၣ်သ့ဝဲ(၁)အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) မူဒါလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢ ကရၢခိၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ရွဲၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မၤထွဲဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ် ကဘၣ်တၢ်ပိၣ်ဝဲဒီးန့ၣ်ရွဲၣ်ဝံ မၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) န့ၣ်ရွဲၣ်ဆိးကုမ့ၢ်ဂ့ၢ် န့ၣ်ရွဲၣ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် အဆၢကတီၢ်ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ရွဲၣ်အတၢ်မၤမူဒါဒ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၅) လီခါးသး သးစာ်ကရါနဲနဲရှဲသဲ(၂)အမုဒါဒီးတါမာတဖှ

- (က) မုဒါတါမာလါဘဲတါဟဲတါလီအါလါ ပါဆုတါကမံးတံာ်နဲနဲ ကဘဲဒုးလီာ်ထီာ်ဖးထီာ်ဝဲဒဲနဲနဲလီာ်.
- (ခ) လါတါမံးတါမာအါကီ ကဘဲတါဟဲဒီးနဲနဲရှဲဝဲ မါဝဲနဲနဲလီာ်.
- (ဂ) ဒ်အလီာ်အိာ်အသိး နဲနဲရှဲသဲ-(၁)အလီာ်မုဒါလီဟီနဲနဲ ကဘဲပံးထီာ်ထီာ်ဝဲနဲနဲရှဲသဲ-(၁) အမုဒါနဲနဲလီာ်.
- (ဃ) ကဘဲပံးထီာ်ထီာ်မုဒါလါ ကညီသးစာ်ကရါဂုာ်ဝီလါ ဘဲကီဘဲခဲဒဲကဝီပုတဖှနဲနဲလီာ်.

(၆) လီခါးသး သးစာ်ကရါတါကရါကရီဒီးရါလီသနမုဒါဒိာ်အမုဒါဒီးတါမာတဖှ

- (က) ကဘဲနဲပါတါလီာ်သးစာ်ကရါအတါပညိာ်ဒီး တါမာတဖှနဲနဲလီာ်.
- (ခ) ကရါမိာ်ပုာ်အတါပံးသးဒီး တါဘိးဘဲရါလီတဖှ ဒ်သိးသ့ဘီာ်သးစာ်တဖှကသ့ညါနဲပါအါကီ ဘဲကရါကရီဟဲဝဲ တါနဲပါနဲနဲလီာ်.
- (ဂ) ကရါအတါပညိာ်ဒီး တါမာတဖှဒ်သိးတါကသ့ညါနဲပါအါ တုာ်လီဆုတါဖီလဲာ်တပတီာ်ဘဲတပတီာ်အါကီ ဘဲက ရါကရီသဆဲာ်ထီာ် ဟဲတါနဲပါနဲနဲလီာ်.
- (ဃ) ကဘဲလဲာ်လီဆုကီရဲကီဆဲာ်ဒုသဝီတဖှဒီး ဒ်အလီာ်အိာ်အသိး ဘဲဟဲကုာ်ပံးစုနဲနဲကျဲ သ့ဘီာ်သးစာ်တဖှ ဘဲဃးတါကရါကရီတါမာနဲနဲလီာ်.
- (င) တါဆဲးကျိးကဘဲအိာ်ဒီးကရါမိာ်ပုာ် အတါကရါကရီဝဲကျဲထီာ်နဲနဲလီာ်.
- (စ) ကညီသးစာ်တဖှ တါအဲာ်ပုာ်ကလုာ်သးသဟီာ် ကဆုာ်ထီာ်အါကီ ဘဲရဲကျဲနဲနဲဝဲ တါမာလီနဲနဲလီာ်.
- (ဆ) ကဘဲဃုသ့ညါဝဲ ကလုာ်န့ာ်သးစာ်ကရါတဖှအတါဟူးတါဂါ တါလဲထီာ်လဲထီာ်ဝဲ ကဘဲရဲကျဲဝဲဒ်သိး တါဘဲထွဲမာသကိးဒီး ပကညီသးစာ်ကရါကအိာ်ထီာ်အါကီနဲနဲလီာ်.

(၇) လီခါးသး သးစာ်ကရါတါကတီန့ဆါာ်ခိာ်ဃါဒီးပုတဝါတါဂုထီာ်ပသီထီာ်မုဒါဒိာ်အမုဒါဒီးတါမာတဖှ

- (က) ဒ်သိးကညီသးစာ်တဖှမာတါကတီန့ဆါာ်ခိာ်ဃါတါမာကသ့အါကီကဘဲရဲကျဲအိးထီာ်နဲတါသိာ်လီဒီးဒုးထီာ်သ့ဘီာ် သးစာ်တဖှနဲနဲလီာ်.
- (ခ) ဒ်အလီာ်အိာ်အသိး ဘဲဆဲးကျိးဒီး တါကတီန့ဆါာ်ခိာ်ဃါကရါအါကီတဖှဝဲ ဒ်သိးပပုသ့ဘီာ်သးစာ်တဖှ မာဖျါ ထီာ်တါမာအါမိာ်လဲမိာ်ပုာ်ကနဲအါကီ ဘဲတါဟဲဒီးပါဆုတါကမံးတံာ်တဖှဝဲ ဘဲပံးမုဒါရဲကျဲမါဝဲနဲနဲလီာ်.
- (ဂ) ကီရဲဒီးကီဆဲာ်တဖှအပုာ် တါကတီန့ဆါာ်ခိာ်ဃါဒီးပုတဝါတါဂုထီာ်ပသီထီာ်တါမာအါမိာ်လဲမိာ်ပုာ်ကဖျါထီာ်အါကီ ဘဲတါခိာ်ရိာ်မဲ ပံးစုနဲနဲကျဲဝဲနဲနဲလီာ်.

(၈) လီခါးသး သးစာ်ကရါပုဂုာ်ဝီမုဒါဒိာ်အမုဒါဒီးတါမာတဖှ

- (က) ဒ်သိးကညီသးစာ်တဖှ အတါသ့ညါနဲပါကရါထီာ်ပသီထီာ်ဒီး အတါသကဲးပဝးကရါထီာ်ထီာ်အါကီဘဲမာနဲနဲဝဲ တါဟဲတါသ့ညါနဲပါအတါရဲကျဲတါကျဲတဖှနဲနဲလီာ်.
- (ခ) တါသ့ညါနဲပါဘဲဃးတါဒီးတဒါကသဲာ်မုဒါဘိးတါမာရဲကျဲအါမိာ်လဲမိာ်ပုာ်ကဖျါထီာ်အါကီဘဲမါဝဲနဲနဲလီာ်.
- (ဂ) သးစာ်ကရါတပတီာ်ဘဲတပတီာ်အတါလီာ်ကွဲဒီး ကုာ်ဂါထီာ်တါမာကရါထီာ်ပသီထီာ်အါကီ ဒ်အလီာ်အိာ်အသိးဘဲရဲကျဲ ကျဲမာနဲနဲဝဲနဲနဲလီာ်.
- (ဃ) တါကတီပါမာလုာ် လုာ်လါတါဆဲးတါလါတါမာပုာ် သးစာ်တဖှကအိာ်ဒီးတါသ့ဘီာ်သးဂါအါကီ ဘဲတါခိာ်ရိာ်မဲဝဲနဲနဲလီာ်.

(၉) လီခါးသး သးစာ်ကရါသိာ်မုဒါဒိာ်အမုဒါဒီးတါမာတဖှ

- (က) ကဘဲမာသကိးတါဒီးသိာ်မုဒါကရါတဖှ ဒ်ပါဆုတါကမံးတံာ် အတါဆါတဲာ်အိာ်ဝဲ အဖီခိာ်နဲနဲလီာ်.
- (ခ) လါတါမာသကိးတါဒီးသိာ်မုဒါကရါတဖှအဖီခိာ် ဘဲထွဲဒီးတါဂုာ်တါဝီတမံးလဲာ်လဲာ်အါကီ ကဘဲပံးနဲဆဲာ်တါဘဲသးလါ ပါဆုတါကမံးတံာ်အိာ်နဲနဲလီာ်.
- (ဂ) ကဘဲကတဲာ်ကတီဝဲသါလါတဘီတါပံးဖျါဒီး ပံးဖျါထီာ်ဝဲလါတါအိာ်ဖျါပုာ်ဘဲဃးဒီး သိာ်မုဒါကရါတဖှအဂုာ်နဲနဲလီာ်.
- (ဃ) ကဘဲအိာ်ဒီး တါဆဲးကျိးဒီးသိာ်မုဒါကရါတဖှ ထီာ်နဲနဲလီာ်.

(၁၀) လီၤခါၣ်သး သးစာ်ကရၢပုၤပၤစ့အမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) လီၤခါၣ်သးသးစာ်ကရၢဒီတခါ ကျိၣ်စ့အတၢ်ဟဲၣ်န့ၣ် ဟးထီၣ်စ့ရီပတီၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံၣ်ဃာ်ဝဲ ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ။
- (ခ) တၢ်လၢတဘျီဒီး န့ၣ်ကတၢ်စ့ရီအတၢ်ဟံၣ်ဖျါတဖၣ် ကဘၣ်ဘျီဝဲဝဲ၊ ကဘၣ်ဆုၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ ပုၤလၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ။
- (ဂ) ကရၢလၢလၢတပတီၢ်ဘၣ် တပတီၢ် တၢ်ဖျိစ့ရီဒီး တၢ်သ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ကလဲၤအသးဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါဂီၢ် ကဘၣ်န့ၣ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ။ အလီၤမ့ၢ်အိၣ် ကဘၣ်လဲၤလီၤဝဲဆူဟီၣ်ကဝီၤပုၤဒီး ဟံးစ့န့ၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲန့ၣ်လီၤ။

(၁၁) လီၤခါၣ်သး သးစာ်ကရၢပုၤသမံၤသမိးစ့ရီအမူဒါဒီးတၢ်မၤတဖၣ်

- (က) ကဘၣ်သမံၤသမိးဝဲကျိၣ်စ့ရီ (၃) လါတဘျီထီၣ်န့ၣ်လီၤ။
- (ခ) အလီၤမ့ၢ်အိၣ်သမံၤသမိးဝဲ စ့ရီတဖၣ်တဘျီလၢလၢသ့ဝဲလီၤ။
- (ဂ) ဒ်အလီၤအိၣ်အသး ကဘၣ်မၤစၢၤဝဲ ပုၤပၤစ့အတၢ်မၤဘၣ်ဃး ကျိၣ်စ့ရီပတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။
- (ဃ) စ့ရီလၢသမံၤသမိးဝဲတဖၣ် ကဘၣ်တီၣ်ဖျါထီၣ်ဆူ ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ။

အဆၢဖိ(၃၃) တၢ်မၤလၢကပီၤကရၢဖိတဖၣ်

- (က) ကညီသးစာ်ကရၢဖိတကၤ မၤအမူဒါလၢတုၤလၢတီၤအဖီခိၣ် ကညီသးစာ်ကရၢ ကမၤလၢကပီၤအီၤန့ၣ်လီၤ။
- (ခ) ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤလၢကပီၤန့ၣ် လီၤခါၣ်သးကညီသးစာ်ကရၢ ကဃုၤသ့ၣ်ညါဃိထံဝဲဝဲ၊ ကမၤလၢကပီၤဝဲဝဲ ကညီသးစာ်ကရၢ ခီကရဲး မ့တမ့ၢ် တၢ်ကမၤလၢကပီၤအီၤဖဲ နံၤဒိၣ်နံၤထီၣ်လၢ အကြးတနံၤနံၤန့ၣ်လီၤ။

အဆၢဖိ(၃၄) တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကမၢ်ဟံးဂၢ်ဝီ

ကရၢဖိတကၤမ့ၢ်တမၤလၢပုၤသးစာ်ကရၢအတၢ်မၤမူဒါလၢတၢ်ဘၣ်မၤထွဲအီၤတဖၣ်(မ့တမ့ၢ်) မ့ၢ်လၢသ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်ဘျၢသဲစးတမံၤမံၤန့ၣ် လၢတၢ်ကမံၤဂၢ်ဝီအီၤအဂီၢ် အဂီၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ကရၢကရီ ကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ။ တၢ်ဟံၣ်ဖျါဝဲန့ၣ် အဖီခိၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးသးစာ်ကရၢ ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ် ဃိထံဃုၤသ့ၣ်ညါဝဲဝဲ၊ မ့ၢ်ထံၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ်ဒီး ကဘၣ်ဟံးဂၢ်ဝီမၤဝဲ ဒ်လၢအသးအံၤ န့ၣ်လီၤ။

- (က) အိၣ်သကိးဒီးဟ့ၣ်အီၤတၢ်သ့ၣ်ညါ
- (ခ) ဟ့ၣ်ပလီၤအီၤ
- (ဂ) ထုးထီၣ်ကွံၣ်အီၤလၢသးစာ်ကရၢပုၤ

မ့မ့ၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ်န့ၣ်-

- (က) အိၣ်သကိးဒီးဟ့ၣ်အီၤတၢ်န့ၣ်ပၢ်
- (ခ) ဟ့ၣ်ပလီၤအီၤ
- (ဂ) ပတၢ်ကွံၣ်အီၤလၢပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ်မူဒါပုၤ
- (ဃ) ထုးထီၣ်ကွံၣ်အီၤလၢသးစာ်ကရၢပုၤ

အဆၢဖိ(၃၅) တၢ်တူၢ်လီၤက့ၤဒ်ကရၢဖိအသိး

- (က) ကရၢဖိလၢ ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ကွံၣ်အီၤ တကၤလၢလၢန့ၣ် ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီးအီၤတကၤမၤ မ့ၢ်အုၣ်ခိၣ်လၢအဂီၢ်ဒီး ပတံထီၣ်ဃုန့ၣ်ကဒါက့ၤဝဲဒ်ကရၢဖိအသိး သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ။
- (ခ) ပၤဆုၤတၢ်ကမံၤတံၢ်လၢ အဘၣ်ထွဲသၢပူခံပူမ့ၢ်တူၢ်လီၤမး တၢ်တူၢ်လီၤကဒါက့ၤအီၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ။

အဆၢဖိ(၃၆) တၢ်ဆဲးကျိးဒီးကညီဒီကလုာ်စၢဖျိကရၢ

ကညီသးစာ်ကရၢ တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ် လၢအကဒုးဒိၣ်ထီၣ်ကရၢ အတၢ်ဖိးတၢ်မၤအပူၤ ဒ်သိးတၢ်မၤကလဲၤအသး ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါ ဘျၢဘျၢဆီဆီအဂီၢ်ဘၣ်ဆဲးကျိးလီၤသးဒီးကရၢမိၢ်ပုၤလီၤခါၣ်သး ကီၢ်ရၣ် ကီၢ်ဆၣ်ဒီး ငူသဝီ တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ယၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ။